

JUGOSLOVANSKA BORBA

INFORMATIV. LIST ZA TRGOVINO, OBRT IN INDUSTRIJO.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, KONGRESNI TRG ŠT. 3/I. — TELEFON INTERURB. 174.

ŠTEV. 18.

LJUBLJANA, DNE 15. MAJA 1921.

LETO III.

Sljivovice i borovičke

(brinjevca)

uz najniže
cijene na
veliko i na
malo nudja

„PECARA“ D.D. SISAK
UPITAJTE ZA CIJENE!

Vsebina 18. številke:

A German Judgement of Jugoslavia. — Sejmski red „Ljublj. velikega semnja“. — Ljubljanski veliki semenj. — Lesni trg z ozirom na železniške pragove. — Puškarska industrija v Sloveniji. — Socijalizacija elektrizacije v Jugoslaviji. — Prometne težkoče. — Pravo prednosti po mirovnem ugovoru in ostalih mednarodnih ugovorih. — Novci v Evropi in Severni Ameriki. — Narodno gospodarstvo.

A German Judgement of Jugoslavia.

In the magazine »Technik und Wirtschaft« No. 3, published in Berlin and which is the organ of the Association of Engineers of Germany, professor Dr. Otto Göbel, one of the foremost economists of Germany, has published a very interesting essay about Jugoslavia from which we give here some excerpts.

Jugoslavia with 271.000 square Kilometers and 15 Millions inhabitants is in southeastern Europe the largest state. This state has on account of its agricultural character during the war proportionately very little suffered. The burden of debts of state is proportionately insignificant and does not exceed three Milliards francs in gold. The finances of Jugoslavia are the most sound among all the states participating in the Great War. In the budget for the year 1920/21 the expenditures of the state were put down to the amount of 3994 Millions Dinars against 3884 Millions Dinars as revenues. At this the taxes on each head of the population amount only to 280 Dinars against 700 Din. in Bulgaria, 900 Din. in Rumania and Czechoslovakia and 1000 Din. in France. Similar to the finances of state is the worth of the value of the Jugoslav money. In the last months of the year 1920 a dinar was worth two German marks and only towards the end of the year showed a slight falling which was a consequence of the general economical crises which at intervals visit Europe causing even to the most indifferent states ephemeral financial inconveniences. The overpowering of these crises in a shorter or longer time will for a long period influence the future of the singular states...

The wealth of Jugoslavia is founded principally on its agricultural products especially cattlebreeding. The state owns now 5 1/2 Millions cattle, 5 Millions hogs, 10 Mil. sheep (twice as much as Germany) and 2 Mil. goats. On the field of industry too enterprise is not wanting; domestic, English, French and partly Russian capital is in this line invested. A multitude of new industrial enterprises were newly founded; many industries increased their capital and an entire line of new undertakings is going to be developed. Per example there is at present in Osijek, Slavonia, in construction a large factory for the manufacture of aniline colours; in Zagreb a glass factory was build, which, so it is said, will cover the demand after this article of all Jugoslavia. In Serbia is projected a great tabak factory. But there are also obstacles which hinder the development of industries. Want of machines and raw materials, for the import of which till the month of September 1919 were provided diverse tariff facilities or free import, shortness of coal, on account of which not long ago railroad

Ne kupujte za drage novce

umetne ude (proteze), pomožna orodja, parsove proti kili, rokavice, ortopedične čevlje in pripomočke novodobne kirurgije

pri tujih neprijateljskih podjetjih

ako vse te predmete v brezhibni izpeljavi po konkurenčnih cenah lahko nakupite v tovarni dobroznanega

Ortopedičnega društva voj. invalidov Praga, Vyšehrad. tř.-Emanzy, Češko.

Posebni oddelek za izdelavo navad. čevljev.
Filijalka: HRADEC KRÁLOVÉ-TRIDA NÁRODNÍHO VOJSKA.
Zahtevajte v lastnem interesu naš prospekt!

ČEVLJE ЦИПЕЛЕ

otroške kakor
tudi galanter.
damsko obuvalo
in telovadne
čevlje nudi
specijalni zavod

за децу као
и галантер.
дамска обућа
и ципеле за
тел. вежбе
НУЋА
специјални завод

OTON LUSTIG :: PRAGA II.,
Petrške nam. 5. Telefon 9551.

50.000 50.000

metrov
„Hydrofilgaza“
vel. 5/5, 40/42, 80/82 cm
1 m po . . . Kč 2-80

метара
«Хидрофилгаза»
вел. 5/5, 40/42, 80/82 см.
1 м по . . . Кч 2-80

se takoj prodaja.
Ponudbe pod „V.D. gaz“
na upravo lista.

прода се одмах.
Понуде под »В. Д. газ«
на управу листа.

Zaboje za slive,

okvirčke za opeko, lesene jermenice iz trdega lesa izdeluje in dobavlja po najnižjih cenah tovarna zabojev in jermenic

Lesna industrija Feliks Stare, Radomlje, Slovenija.

VELIKO POSESTVO

se prodaja v Posavini: 50 oralov prvovrstnih njiv, 100 oral. pašnikov, 25 oral. gozda, ves živi in mrtvi inventar. Cena 2.500.000 K. — Naslov v upravi lista.

ČELIČNE ZAVOJNE KAPKE

za dućane i izloge (Stahl-Rollbalken). Konstrukcije za sunčane plahte svih sistema kompletno, Bostwigitere ((škaraste gitere za sklapanje) u svim dimenzijama i prvoklasnoj izvedbi preporučuje

Prva jugoslavenska tvornica žaluzija, roleta, drv. i čeličnih kapaka

G. Skrbić, nasljednici

Braća Vidaković

Ilica br. 40 Zagreb Tel.int. 4-92

Preprodavci i trgovine željezom popust. — Svaka naručba se izvršuje najbrže (za 2-3 dana). — Vlastita proizvodnja na veliko. — Popravlci brzo i jeftino Tražimo zastupnike po cijeloj Jugoslaviji.

Moku, koruzu in pšenicu

dobite uz konkurenčne cene pri tvrtki

B. Šurjak i drug, Zagreb,
Gundulićeva ul. 58.
Zahtevajte cenikel!

Toaletna zrcala brušena

in nebrušena, v nijastih in lesenih okvirjih v vseh izdelavah (namizne, ročne, žepne, tridelne) nudi

Zrcadlárna Lázně železnice :: Česloslov.

Metle salonske

(sirkove) broj 0/750, 1/850, 2/950, 3/1050, 4/1150, Reforma br. 5/1250. Metlice za odjela čistiti po K 600.—. Cijene se razumiju za 100 komada. NUDI NA VELIKO!

Pajo Bačić, agentura :: Zagreb.

„OST-EXPORT“

Organ für den : : : List za izmenjavo
Waren-Austausch blaga med srednjo
zwischen Mittel- in vzhodno Ev-
und Ost-Europa ropo : : : : : :

Razširjen po Finski, Poljski, Čehoslo-
vaški, Rumuniji, Bulgariji, Jugoslaviji,
izhaja v Berlinu.

Zasopstvo: Anončna ekspedicija AL. MATELIČ, Ljubljana,
Kongresni trg 3.

Čitajte
Jugoslovansko
borzo!

Priporoča se tvrdka

JOSIP PETELINC,

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Tovarniška zaloga ši-
valnih strojev, za rod-
binsko in obrtno rabo,
na veliko in malo, po-
samezni deli za vse
sisteme, olje igle in deli
koles.

Ženitna ponudba

Slaščičar Hrvat v najlepši
moški dobi se želi poročiti z
gospodično ali vdovo, ki ima
toliko premoženja, da bi si
ustanovila z združenimi sred-
stvi boljše slaščičarno in pro-
dajalno južnega sadja. — Pon-
udbe s točnimi podatki pod
„Lepa, prihodnost 24“ na
upr. lista. Tajnost zajamčena.

Domača tvrdka.

Solidne cene.

Velika izbira izgo-
tovljene

obleke

vseh vrst za go-
spode, dame in
otroke. Zaloga vsa-
kovrstnega

blaga

za moške obleke,
površnike in suk-
nje, dalje

vata

za krojače v kosih
in na metre.

Gričar & Mejač

Ljubljana

Prešernova ulica 9.

Najnovejši kroji. Točna postrežba.

Trgovina čevljev (cipela)

in čevljarskih potrebščin na drobno in debelo.
Matija Trebar, Ljubljana, Sv. Petra c. 6
Telefon št. 539.

Najidealniji ameriški pisalni stroj
UNDERWOOD

dobije se odmah kod

THE REX CO., Ljubljana

Gradišče štey. 10 Gradišče štey. 10.

Kod večih narudžaba popust.

traffic was curtailed and lastly obstruct to some degree the production wage troubles with workmen. On places there can be observed shortness of money. The mercantile balance continues to be passive because the high stand of the dinar renders the export of agricultural products difficult. It was considered artificial to lower the value of the dinar by the emission of a greater quantity of paper money.

To overcome the shortness of coal great electrical projects are contemplated which the state will erect or which will be concessioned to stock companies... What the state needs most are rail road traffic material, agricultural machines, tools and implements for the home industries, consisting in about some hundreds flour mills and sawmills, 12 sugar factories, 50 beer breweries, tanneries etc. The Czechoslovakish republic has organized a Sample-Fair in Jugoslavia.

We must consider Jugoslavia in southeastern Europe as a state of the greatest vital power if she manages to obtain the contentment of the population living on the territory of Ex-Austria and will not try to neglect the interest of these territories for the benefit of Serbia proper. The social conditions, on account of the agricultural character of the country, give no reason for any troubles that may arise in this respect.

Such is the judgement of a German Economist of Jugoslavia — a member of a nationality that never showed any sympathy to the Slavish world.

In regard to his notice about the peoples formerly living under Austria and which now form part of the population of Jugoslavia be remarked that they are very much contented to be politically united with their brethren in race and blood and that they feel themselves an integral part of Jugoslavia.

Individuals mourning after defunct Austro-Hungary are morally defective subjects preferring foreign slavery to national freedom and independence — they are few and far between and do not count. Some trouble make the professional politicians of the old parties in their eagerness to oust each other in the struggle for fat sinecures. Of their patriotism there cannot be doubt and of their fervor for the enjoyment of a life of ease and comfort less. Time and the sound judgement of the southslavic people will cure them of their ills and everything will be serene and happy.

POZOR! Ljubljanski vel. POZOR! vzorčni semenj

Ljubljana. 13.—24. avgusta 1921.

Sejmski red „Ljubljan. velikega semnja“.

Čas in kraj semnja.

Ljubljanski veliki semenj prične v soboto dne 13. avgusta 1921 ob 8. uri zjutraj ter traja do 24. avgusta 1921 do 18. ure zvečer. Semenj se vrši v posebnih v ta namen postavljenih zgradbah pod Tivolijem na travniku med Gosposvetsko cesto in Koslerjevim vrtom.

Kdo se more udeležiti semnja kot razstavljalec. Semnja se more udeležiti kot razstavljalec vsak industrijec, obrtnik in trgovec-grosist, ako se njihova podjetja nahajajo na ozemlju Srbov, Hrvatov in Slovencev. Istotako se morejo udeležiti semnja jugoslovanska industrijska, obrtniška in trgovska udruženja.

Udeležba je dovoljena tudi inozemskim interesentom, prednost pa imajo oni, ki so zastopani po domačih tvrdkah. Vendar se inozemcem zabranjuje razstavitev predmetov, ki se izdelujejo v naši državi.

Sejmski urad »Ljubljanskega velikega semnja« sj pridržj v vsakem primeru pravico prijave k udeležbi odkloniti brez navedbe vzrokov.

Razdelitev panog.

V splošnem se bo semenj delil na tri dele: 1. industrijskega in obrtniškega, 2. trgovskega in 3. v oddelek inozemskih udeležnikov. V vsakem teh oddelkov se določijo še pododseki, razvrščeni po strokah.

PRODA SE

salonska oprava, krasno francosko delo, z lepim ogledalom. Oprava je bogato okrašena z bisernico (Perlmutter) in medenimi (Messing) vložki. Oprava je kupljena na zadnji razstavi v Parizu. — Naslov v upravi.

Jozef Berounský

tovarna kovinastega in pločevinastega blaga

Svratka, Češkoslov.

nudi

vsakovrstno kuhinjsko posodo in gospodinjsko orodje iz bele, črne, pocinjene in cinkaste pločevine — dalje močno žičnato blago čisto pocinjeno, kakor tudi železno lakirano.

Ceniki na zahtevo zastonj!

Razstavljaec II. mednarodnega praškega velesejma.

ЈОСИП БЕРОУНСКИ

ТВОРИЦА ЛИМОВНЕ И КОВИНАСТЕ РОБЕ Свратка, Чешкослов.

нуди

сваковрсно кухињско посуђе и оруђе за кућанство из белог, црног, поцињеног и цинкастог лимна — даље јаку жичну робу, чисто поцињену кошто и железну лаковану.

Ценики на захтев ба-

дава! Изложитељ II. међународног прашког велевашара.

Trgovci! POZOR! Trafikanti!

Cigaretni papir, stročnice vseh vrst, pis. papir, kremo, ličilo, vazelina, riževe ribarice, konjske ščetke, nogavice, rokavice, sviterje, šale, žabce, sukanec, bombaž vseh znamk, vezalke, sesalke, plavilo, ter vse galanterijsko blago, kupite najceneje in po konkurenčnih cenah pri tvrdki

Oroslav Čertalič, Ljubljana, Sv. Petra c. 33.

Za Staro Srbijo, Makedonijo in Šumadijo

prevzel bi, kot dober poznavatelj razmer, zastopstvo večjega podjetja. Dopise prosim pod „Zivič“ na upravo „Jugoslovanske borze“.

Slivovka
(rakija)

(25 g) 250 hl in

špirit

89—90% nerafiniran
200 hl se prodaja. —
Vprašanja na upravo
lista.

200 hl.

prvovrstnega belega namiznega

— vna —

letnika 1919 in 1920 iz
Varaždinske okolice na
prodaj. Interesenti se
naj blagovoljijo obrniti
na upravo „Jugoslovanske borze“.

Za Hrvatsku, Slavoniju, Medjumurje, Banat i Bačku se preporučamo za nabavu svih potrebština za pisace strojeve, naročito bojadisane vrpce za sve sustave i u svakoj boji, dalje karton-papir i voštani papir itd. kao što i pisace stroje Underwood
Samoprodaja
Zagreb, Mešnička ul. 1, Underwood.

ТРАЖИМО

агилне заступнике по свим већим местима за наш лист.

Понудбе на управу

»ЈУГОСЛАВЕНСКЕ БУРЗЕ«

Mostna tehtnica

znamke Schember

za tehtanje
naloženih vozov
do 5000 kg s pa-
tentiranimi skalami in
napravo za registriranje teže,
4.5 m dolgim in 2.2 m širokim
hrastovim mostom, patenti-
rano napravo proti po-
škodbi oglov, želez.
okvirjem, v tvor-
nici preiz-
kušena.

Pojasnila v Anončni ekspediciji
Al. Matelič, Ljubljana, Kongresni
trg 3.

Tražimo

agilne zastupnike po svim
večim mestima za naš list.
Ponudbe na upravo
„Jugoslavenske burze“.

Na prodaj manjša
oprema za

tovarno slamnikov

z vsemi pripadajočimi
stroji, surovinami in
zgotovljenim blagom.
Dopise pod „G. L. 1000“
na upravo „Jugoslo-
vanske burze“.

Trgovina z urami in zlatino
F. ČUDEN, Ljubljana, Prešer-
nova ul. 1.

Stora d. o. z.

Št. Vid nad Ljubljano
tovarna za gardine, bonfams,
posteljina, pregrinjala, zavese
za kavarne in hotele iz tula,
ripša, entamina, kongresa,
platna i. t. d.

Laštilo I^a za cipele

prodaja na veliko i malo.
Kemička tvornica
Frant Trefny
Rožmital, Češko
Oddeleni 18 f.

Лаштило I^a за ципеле

продаја на велико и
мало. Кемичка трговина
Фронт ТРЕФНИ
Рожицал, Ческа
Оделење 18 ф.

Tvrdke ki bi uvažale konopljo

(surovo in
izdelano) in
električne aparate
za razsvetljavo in
kurjavo, naj blago-
volijo nemudoma
javiti svoje naslove
na Anončno ekspedicijo
Al. Matelič, Ljubljana,
Kongresni trg 3.

Фирме које би изважале конопљу

(сирову и израђену) те
електричне
апарате
за расвету и огрев, нека
одмах благоизволе ја-
вите свој наслов на
Анончну експедицију А.
Мателич, Љубљана,
Конгресни трг 3.

V industrijskem in obrtniškem delu se smejo razstaviti samo predmeti jugoslovenskega porekla, ki se izdelujejo v lastnih tvornicah ali delavnicah. V trgovskem oddelku se smejo razstaviti vsake vrste izdelki, tudi inozemskega izvora, v oddelku za inozemce pa se razstavijo izključno le njihovi predmeti.

Prijave.

Vse do sedaj na katerikoli naslov doposlane prijave k udeležbi na semnju kot razstavljalce so bile za sejmski urad le informativnega značaja. Prijava k udeležbi kot razstavljalce postane šele definitivna in za prijavitelca obvezna z izpolnitvijo in doposlanjem »Prijavnice za razstavljalce«. Prijavnica se mora izpolniti natanko po predpisu in različno čitljivo. Za posledice, ki bi nastale radj netočno ali nerazložno izpolnjene prijavnice, ne prevzame urad »Ljubljanskega velikega semnja« nikake odgovornosti. Že vposlana prijavnica se ne more več preklicati. Obenem s prijavnico je doposlati tudi naplačilo 100 K, ki se pozneje odračuna od zneska za najemno prostora. Kdor bi se po obvezni prijavi, dostavljeni uradu »Ljubljanskega velikega semnja«, premislil in se semnja ne bi hotel udeležiti z razstavitvijo svojih predmetov, mora plačati vso najemnino za prostor, ki se je zanj obvezal v svoji prijavi; sejmski urad pa sme s tem prostorom pričrniš z 8. avgustom 1921 prosto razpolagati. (Glej tretji odstavek pod »Dovoz in odvoz« razstavnih predmetov). S podpisom prijavnice se vsakdo podvrže vsem predpisom sejmskega reda.

Do kedaj je prijavnice doposlati.

Prijavnice je doposlati do dne 31. maja t. l. na naslov: Urad »Ljubljanskega velikega semnja« v Ljubljani, Turjaški trg 6-II. Istočasno s prijavnico je doposlati na isti naslov tudi naplačilo po 100 K. Prijave brez naplačila se ne vpošteva. Prijavnice, ki bi došle šele po določenem roku, se bodo vpoštevale samo še po možnosti, razen tega se zvišajo za take prijave vse cene za 50%.

Prostori in cene.

Prostori se bodo delili v:

1. prostore v pokritih in zaprtih zgradbah v najmanjši izmeri 8 m². Stranke, ki bi zahtevale manj kot 8 kvadratnih metrov prostora, morejo prostovoljno skupaj z drugimi najeti eno tako celico ali jih pa more združiti tudi sejmski urad. V vseh primerih pa se zaračuna v najemnino celokupna talna ploskev posamezni ali več strankam dodeljene celice, ki bo obdana na treh straneh z lesenimi stenami.

2. pokrite prostore ob zunanjih stenah zgradb. Tudi ti prostori bodo oddeljeni kot oni pod točko 1, razloček je le ta, da ne bodo v zaprti zgradbi.

3. prostore, na prostem pokrite s provizorno streho.

4. prostore na prostem, nepokrite.

5. prostore v paviljonih, ki jih postavijo privatna podjetja sama.

Cene so določene za prostore navedene:

- pod 1. za m² na 500 K,
- pod 2. za m² na 300 K,
- pod 3. za m² na 250 K,
- pod 4. za m² na 100 K.

Cene prostorom navedenim pod št. 5. se bodo določile sorazmerno z ostalimi cenami od primera do primera.

Pri najemu pod točkami 1. in 2. navedenih prostorov v izmeri več kot 40 m² se dovoli primeren popust.

Najemne cene prostora inozemcem se posebno določijo.

Cene se razumejo v kvadratnih metnih računih na tleh. Vsak pričeti kvadratni meter šteje za celega. Kot najemni prostor se šteje z izjemo onega pod točko 1. in 2. navedenega, kjer je plačati stranki za celo dodeljeno celico, ves oni prostor, ki ga bo posamezna tvrdka faktično zasedla, toraj ne samo oni prostor, ki ga bodo zavzemali edinoje razstavnih predmeti. Za vporabo sten, ki omejujejo tvrdki dodeljeni prostor, ni plačati do višine 2 m nikake posebne odškodnine. Če bi pa katera tvrdka rabila samo stenski prostor, torej brez talnega, potem se zaračuni stenski kvadratni meter po istih cenah kot talni.

Po možnosti se bo vsakemu prijavitelcu dodelil tako velik prostor, kakor ga želi, vendar si sejmski urad pridržuje pravico v primeru potrebe prostor tudi zmanjšati. O tem, koliko prostora se je končno določilo, se vsaka stranka obvesti.

Najemnino za prostore je plačati do dneva otvoritve semnja pri sejmskem uradu.

Trgovina z Nemčijo!

Import

Export

TRIGLAV
DRESDEN - A.
Zinzendorferstr. 2b.

Brzjavna adresa:
„Triglav“ - Dresden.
Tel. št 10 510.

Največje

ugodnosti!

Zastopnike

v vseh večjih mestih Jugoslavije
išče tovarna kravate.

Ponudbe pod „Kravate“ na
Anončno ekspedicijo Al. Matelič,
Ljubljana, Kongresni trg št. 3.

NAROČILA

za izdelavo plakatov za
„Ljubljanski velesejm“
sprejema An. ekspedicija
Al. Matelič ::: Ljubljana.

Strokovni register v vseh vzhodno-
evropskih jezikih priobčeval se bode v

„OST-EKSPORTU“

listu za izmeno blaga med srednjo in
vzhodno Evropo. 12 kratna mesečna ob-
java v 7 jezikih stane nem. M. 504.—
Naročila sprejema Anončna ekspedicija
Al. Matelič, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Pocinkano pločevino

v večjih množinah odda najceneje
Ivan Podboj, Ljubljana,
Sv. Petra cesta št. 95.

LEP HOTEL,

16 sob za tuje, lepi restavracijski prostori, trgovsk
lokal, vrt, električna razsvetljava in vodovod v hiši na
najlepšem prometnem letoviščnem kraju v Jugoslaviji

:-: se zamenja :-:

za enak hotel ali večjo trgovsko hišo v Jugoslaviji,
najrajši na Spodnje Štajerskem. — Ponudbe se prosi
pod „Zlata grobenca“ na anončno ekspedicijo AL.
MATELIČ, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Reklamne prostore

na stavbišču palače Ljubljanske
kreditne banke pred glavno po-
što (križišče štirih najpromet-
nejših ulic v Ljubljani) oddaja
Anončna ekspedicija Al. Ma-
telič, Ljubljana.

Lesene žeblice za čevljarje

(drvene čavljice za postolare)

i z r a d j u j e

Tvornica drvenih čavljica,
Ivan Seunig ml., Tacen pod Šmarno goro pri Ljubljani.

Lesne izdelke,

kakor: kuhalnice, deske za rezanje, seklanje, rezance, leseni krožniki za rezanje mesa, tase za serviranje, stojala za sušenje, klini za obešanje perila, obešalniki za suknje in obleke, ročne torbe itd., vsakovrstno strugarsko in mizarško blago. Lesene igračke (nirnberški način) originalne, brezkonkurenčne, trpežne v vseh možnih izpeljavah nudi:

Kärntner Werkstätten
G. m. b. H. Klagenfurt,
Deutsch-Österreich.

Drvene proizvode

kao: kuhalošnice, daske za rezanje, sekače, rezanice, drvene tašire za rezanje mesa, tase za serviranje, stojalice za sušenje, drvene čavljice za obešanje perila, obešalniki za suknje in obleke, ročne torbe itd., vsakovrstno strugarsko in stolarsko robu. Drvene igrače (nirnberški način) originalne, brezkonkurenčne, solidne u svim mogućim izvedbama nu-
đa:

Iščemo

agilne zastopnike v vseh večjih mestih za naš list. Ponudbe na upravo „Jugoslovanske borze“.

Novost! Novost!

Izdelovanje zračnih motorjev za prenos premoga in drugih predmetov po žlebovih. Sistem „Ostrava“ pat. ing. V. Peták, Stejska Ostrava — ČSR.

„Jugoslovanska borza“ se razpošilja brezplačno!

UMETNI PLAKATE-
REKLAMNE RISBE-
OSNUTKE-VARSTV-
ZNAMKE-IMENA-DI-
PLOME-MODERNO-
OVOJNINO-ETIKETE-
KLIFEJE-OSKRBI-

ALOMA
LJUBLJANA
KONGRESNITRGO.

Zgradba lastnih paviljonov.

Kdor namerava zgraditi svoj paviljon, mora poslati najdalje do 31. maja t. l. natančen načrt sejmškemu uradu. Iz načrta mora biti predviden natančno razvidna fasada. Z zgradbo sme stranka pričeti šele takrat, ko se ji vrne od sejmškega urada potrjen načrt. Prostor, kjer naj bi stal paviljon, se določi sporazumno s stranko. V vsakem primeru pa mora stranka, ki postavi svoj paviljon, skleniti glede njegove postavitve, uporabe ter odstranitve s sejmškim uradom pismeno pogodbo.

Stranke, ki bodo prodajale na semnju okrepčila.

S takimi strankami se sklene posebna namenska pogodba.

Dodelitev in menjava prostorov.

Zapovrstni red prostorov določi prijavitelcem sejmški urad. Nobena stranka nima pravice dodeljenega prostora svojevoljno zamenjati z drugim. Istotako ne sme dati nihče svojih prostorov proti odškodnini ali brezplačno v najem ali podnajem.

Priredba strankam odkazanih prostorov.

Posameznim strankam odkazani prostori se bodo oddali v najem popolnoma prazni. Eventualno potrebno opremo, kakor mize, stole, klopi, omare, police itd., na katerih namerava stranka razložiti svoje predmete, si mora preskrbeti sama ali jih pa na niene stroške na željo preskrbi sejmški urad. Oprema mora biti primerno okusno izdelana. Sploh mora vsaka stranka v lastnem intereseu skrbeti, da priredi svoj prostor kar najokusneje. V splošnem pa je radi priredbe prostorov vezan vsakdo na navodila, ki jih bodo dajali pooblaščenici sejmškega urada.

Posameznim strankam odkazane prostore oskrbi sejmški urad s tekočimi številkami. Razen tega preskrbi urad radi enotnosti za vsako stranko tudi trdkino nadpisno tablo. Te, iz močnega kartona izdelane table se bodo poračunile strankam po lastni ceni.

Napeljava vodovoda in električne sile.

Kdor želi v svoj oddelek napeljavo vodovoda ali električne sile za razsvetljavo ali pogon, mu izvrši to delo po možnosti sejmški urad na njegove stroške.

Dovoz in odvoz razstavnih predmetov.

Dovoz in odvoz kakor tudi izmotanje in vno-tanje razstavnih predmetov gre na stroške razstavljalca in mora to oskrbeti sam, ali pa mora to na željo oskrbeti na njegove stroške tudi sejmški urad.

Vse razstavne predmete je dostaviti na sejm-ski prostor do dne 8. avgusta 1921 na naslov sejmškega urada, do dne 10. avgusta 1921 pa mora vsaka stranka svoje prostore popolnoma urediti. Prazna ambalaža (zaboji itd.) se ne sme hraniti v sejmških prostorih, ampak bo v to na razpolago proti majhni odškodnini poseben prostor pri sejmškem uradu.

Če bi katera stranka ne doposlala svojih razstavnih predmetov pravočasno, torej do 8. avgusta 1921, izgubi pravico na dodeljeni ji prostor brez vsake odškodnine, mora pa plačati celo najemino. S prostorom razpolaga sejmški urad po svoji preudarnosti.

V teku petih dni po zaključitvi semnja morajo vse stranke svoje razstavne predmete odstraniti iz sejmškega prostora. Odvoz predmetov pa se sme izvršiti šele potem, ko je sejmški urad dal vsaki stianki pismeno dovoljenje v to, kar se zgodi brez ovire, če je stranka poravnala vse event. dolžne zneske.

Nobena trdka ne sme predmetov, ki jih ima razstavljene, pa jih je prodala v teku semnja, odstraniti iz sejmških prostorov. To pa seveda ne velja za one, ki razstavijo okrepčila, vendar samo s pogojem, da odprodano vsak dan zopet dopolnijo.

Zaštraženje, zavarovanje in jamstvo za razstavljene predmete.

Vsi sejmški prostori bodo nepretrgoma po posebnih organih sejmškega urada, kakor tudi po javnih organih zaštraženi. Vendar ne prevzame sejmški urad v nobenem pogledu nikake odgovornosti za katerokoli nastalo škodo. Priporočljivo je, da razstavljalci svoje predmete da zavarovati proti požaru, tako tudi proti tatvini. Na željo preskrbi to zavarovanje na stroške stranke tudi sejmški urad.

Istotako ne prevzame sejmški urad nikake odgovornosti za škodo, ki jo povzročijo nepričakovani dogodki.

FRANCOSKO-SLOVENSKI ŽEPNI BESEDNJAK

ZA TRGOVCE IN DIJAŠTVO!
IŠČE SE ZALOŽNIK.

DOPI SI POD „BESEDNJAK“ NA UPRAVO.

Nameravamo kupiti večjo

tovarno za klobuke

v Ljubljani ali okolici.

Cenjeni dopisi pod „Braris“
na upravo „Jugoslov borze“.

Zaprta kočija - coupe

skoraj popolnoma nova in fina poniklana nova konjska oprema (1 par) se za 30 000 K prodaja.

Ponudbe na
A. Sušnik : Ljubljana,
Zaloška cesta šte. 21.

Prodaja se kompl. vodna turbina

z regulatorjem 34-70 HP, sistem „Girard“ s stoječo osjo za 25-3 m vodnega padca; lahko se pa tudi zamenja za manjšo turbino sistem „Francis“ ali pa za električni motor oz. dinam. Ponudbe na An. ekspedicijo AL. MATELIC, Ljubljana, pod „JZV“.

FURNIR

žagan, iz vseh vrst trdega lesa, od 1 mm debeline naprej, ima v zalogi tovarnafurnirja, žaga, in trgovina z lesom Podrečje p. Domžale. Nakupuje trdi suhi les v plohih in hlohlih.

Pozor! Postolarski obrtnici, industrijalci i tvorničari!

Prodaju se malo rabljeni strojevi:

- 1 klinčnica za probijanje poplata (Mansfeld-Holz-nagelmaschine),
- 1 kombiniran stroj za čiščenje i poliranje poplata, (Kombinierte Ausputz- & Poliermaschine),
- 1 stroj za opšivanje luknica na cipelama (Singer-Knopflochmaschine),
- 1 bencinov motor 3 HP sa 5 m transmisije.

Svi strojevi mogu se vidjeti u pogonu te se prodaju uz povoljne cijene, i svaki stroj posebno. —

Upitajte se kod

VILIMA BAUERA, KRAPINA.

JURJEVO

terpentinsko čistilo za čevlje razpošilja glavna zaloga M. Trebar Ljubljana Sv. Petra c. 6. Telef. 539.

Zastopstvo tvrdke in notranji red.

Vsaka tvrdka, ki se semnja udeleži z razstavljenimi predmeti, naj ima po možnosti ves čas semnja v svojem oddelku lastnega zastopnika. Če ji tega ni mogoče, more svoje zastopstvo poveriti tudi kakoli drugi tvrdki, ki se udeleži semnja, vendar ji mora izdati v to pismeno pooblastilo.

Vsa navodila, tičočna se notranjega reda, bo dajal sejmski urad ter njegovi pooblaščenici. Tem navodilom se morajo stranke brezpogojno pokoriti. Če je bila katera stranka mnenja, da se ji je zgodila knivica, razsodi razsodišče, ki se sestavi iz enega zastopnika sejmskega urada, enega zastopnika prizadete stranke, kot predsednika pa določi tretjo osebo Trgovska in obrtniška zbornica. Proti izreku tega razsodišča ni nikake pritožbe in se mora stranka na vsak način ukloniti. Kdor bi tega ni storil, ga sme sejmski urad z njegovimi predmeti vred brez vsake odškodnine ali vrnitve najemnine na njegove stroške odstraniti iz sejmskega prostora.

Reklama.

Vsaka stranka naj se v najizdatnejši meri poslužuje reklame po lepakih, letakih itd. Glasno priporočevanje svoje robe v sejmskih prostorih je prepovedano. V svrhu reklame sme vsaka stranka porabiti samo stene njej dodeljenega oddelka. Nikakor pa nimajo stranke pravice delati reklamo za tuja podjetja ali pa nalepljati ali sploh pritrdjevati svoje reklamne plakate po drugih sejmskih prostorih ali stenah sejmskih zgradb. To pravico ima samo sejmski urad, ki pritrudi lepake na zaželjena mesta proti odškodnini. Izdal se bo posebni sejmski katalog, ki se bo v veliko tisoč iztisih oddajal obiskovalcem semnja. Razstavljalcem se v njihovem interesu priporoča, da se poslužijo inseriranja v tem katalogu. Prijave sprejema sejmski urad, Jugoslovenske tvrdke, katere se sicer semnja kot razstavljalci ne udeležijo, pa se hočejo posluževati reklame, morejo to izvršiti preko sejmskega urada.

Zaščita izumov.

Razstavljeni predmeti, ki bi bili še nezaščiteni izumi razstavljalca, so zaščiteni po tozadavnih predpisih.

Ugodnosti.

Ukrenili so se koraki, da se dosežejo za obiskovalce in razstavljalce za 50 odstotkov znižane vožnje po vseh železnicah naše države. — O uspehu se bo še poročalo.

Naročba stanovanja.

Na ljubljanskem glavnem kolodvoru bo za časa semnja posloval odsek za nakazovanje stanovanj ali prenočišč v privatnih hišah. Stanovanje se more naročiti tudi vnaprej pri sejmskem uradu, ki ga po možnosti preskrbi, navesti pa je natančno, za koliko noči in v katerih dneh se bo rabilo stanovanje. Za hotelska stanovanja je skrbeti posetniku samemu.

Ljubljanski veliki semenj.

Kakor že objavljeno se vrši v Ljubljani v dnevih od 13. do 24. avgusta 1921 »Ljubljanski veliki semenj«. Opozarjamo interesirane trgovske, obrtniške in industrijske kroge v njih lastno korist še enkrat na to prireditve, ki nudi vsakomur najlepšo priliko za najizdatnejšo reklamo. Podjetja in posamezniki, ki nameravajo porabiti to priliko, da seznanijo širši trgovski svet s svojimi proizvodi in se zato nameravajo udeležiti s svojimi proizvodi omenjenega semnja, dobe brezplačno prijavnice in sejmski red z izčrpnimi navodili in podrobnimi pogoji vsak dan v pisarni »Ljubljanskega velikega semnja« v Ljubljani, Turjaški trg 6/II. Oglasiti se je osebno ali pismeno. Ker se prijave razstavljalcev na semnju sprejemajo samo do 31. maja 1921, se pozivajo vsi interese, da dopošljejo prijavnice, izpolnjene s potrebnimi podatki, najkasneje do naznačenega roka na sejmski urad.

Lesni trg z ozirom na železniške pragove.

Že nekaj časa prinašajo tukajšnji listi članke o našem lesnem trgu s posebnim ozirom na železniške pragove, ki prihajajo v poštev na izvoz.

Članki se bavijo s cenami železniških pragov, ki so za prodajalca zelo ugodne. S tem ti članki pospešujejo dviganje cen, odbijajo kupce in škodujejo narodnemu gospodarstvu. Naš trg mora nadvladati ostale lesne trge v Evropi, ako nočemo, da se s tem sicer počasi, toda stalno oslabi eden naših glavnih izvoznih predmetov.

Kolikor smo poučeni, se doslej na našem lesnem trgu še niso pojavili resni inozemski kupci za železniške pragove. Tudi po informacijah, ki so nam jih dale naše borze, ni znano, da so bile sklenjene take pogodbe z inozemskimi tvrdkami. Dejstvo pa je, da je povpraševanje inozemstva po železniških pragovih v Jugoslaviji zelo veliko. Naši producenti računajo z velikim povpraševanjem po tem predmetu, in se pri določevanju cen radi tega ne opirajo na fiktivne stroške proizvodnje blaga.

To načelo špekulacije se morda utegne pojaviti v mali trgovini, dasi je tudi tukaj zelo škodljivo, toda v veliki eksportni trgovini, ki se mora vendar opirati na narodno gospodarstvo, se to nikakor ne sme zgoditi.

Glede železniških pragov je razmerje med povpraševanjem tega predmeta in po resnični prodaji kakor 0—100. Dasi se je mnogo pisalo o povpraševanjih in ponudbah, doslej še niso bile sklenjene take pogodbe z inozemstvom.

Morda naš trg še ni dovolj razvit in se naši producenti zaradi tega obotavljajo, predno sprejmejo velike obveze. Sodimo, da bo to precej odgovarjalo resnici. Toda zgrešeno je, ako se hoče z raznimi noticami, katerim manjka vsaka gospodarska podlaga, uplirati bodisi na producenta, bodisi na kupca.

Listi pišejo tudi o cenah, ki dosegajo fantastične številke. Naši listi pravijo, da stanejo na našem trgu bukovi pragovi 200 kron, hrastovi pa 260 kron. Po drugih podatkih stanejo ti pragovi 105 do 120 kron, po nekaterih tudi 120 do 150 K. Vidi se, da pri določevanju cen naziranj niso enotna.

Ako zazna inozemstvo za te gorostasne cene, ki vladajo na našem trgu, vsaj kakor pišejo naši listi, nam bo to zelo škodovalo, ker se na ta način pripravljata konkurenca drugih držav. Ako se to uresniči, bomo imeli škodo, ki se bo dala le težko popraviti.

Pri določevanju temeljnih cen svetujemo našim producentom, naj določajo stalne cene v naših kronah, ker so na ta način neodvisni od menjavanja tečajev valut. Na to okolnost naj bi se naši producenti ozirali zlasti kakrat, kadar gre za dolgoročne pogodbe, tudi ako bi s tem doprinesli kako malo žrtev glede temeljnih cen.

Res je, da je odgovornost, ki jo prevzemajo producenti pri sklepanju velikih in vsled tega tudi dolgoročnih pogodb, zelo velika, zlasti ako vpoštevamo naša pomanjkljiva transportna sredstva, katerih se moramo posluževati, ko spravljamo blago do državne meje. To je zelo važno v trgovini z železniškimi pragovi, ker naša prometna sredstva niso v nikakem razmerju s produkcijo tega predmeta in po povpraševanju, zlasti v toplih mesecih, ko je treba s tem računati, da se pokvari blago, ki ga ne moremo transportirati.

Ves ta riziko producenta je treba seveda vpoštevati pri določevanju cen. Pri tem pa se ne sme pretiravati. Ne smemo dvigati cen zaradi tega, da si zagotovimo bodočnost. To lahko dela detajlist, ne pa izvoznik.

V interesu naše produkcije, ki je sedaj skoraj popolnoma paralizirana, zlasti kar se tiče lesa, bi morala naša trgovinska zastopništva v inozemstvu razvijati uspešno propagando pri raznih bančnih konzorcijih ali velikih inozemskih tvrdkah, ki dobavljajo železničarjem gradbeni material, da se kupci prepričajo, da bodo toliko časa, dokler se bodo kupne pogodbe opirale na predajo franko meja in na plačila proti voznemu listu, pri naših producentih vedno naletavali na ovire pri sklepanju velikih pogodb, zlasti z ozirom na goril navedene okolnosti. Ta trgovinska zastopništva bi morala inozemstvo prepričati, da bi bilo veliko bolj praktično, da se bavijo s problemom, ali ne bi bilo najbolje, da bi prevzemali blago na mestu in bi ga odvažali z lastnimi vagoni, ki bi jih dobili na razpolago bodisi direktno, bodisi indirektno.

Računajoč z eventualnostjo, da bi naše banke dale pravo inicijativo za pozajemanje glavnice izvoza, smo s temi vrsticami hoteli le izraziti svoje mnenje glede našega lesnega trga, ne da bi

pri teh hoteli začeti debato o ceni, ki zanima v prvi vrsti le producente in inozemske kupce. — Hotelj smo proučiti položaj z vidika, da moramo na vsak način dvigniti naš izvoz, zlasti lesa, in da moramo vedno na to delati, da preprečimo inozemsko konkurenco, ako nočemo, da se nam zapre pot na evropska tržišča.

Puškarska industrija v Sloveniji.

Vsled nesrečnega koroškega plebiscita, so bili prisiljeni slovenski puškariji v Borovljah, se izseliti in prenesti svojo puškarsko obrt v Jugoslavijo.

Kot svoje novo bivališče ter industrijsko središče so si izbrali prijazni Kranj in se združili v združbo pod tvrdko Puškarna v Kranju.

Ker je nabavila Puškarna najmodernejše stroje, bode izdelovala lovske puške po borovelskih in najmodernejših svetovnih vzorcih.

Izvršuje vse v puškarsko stroko spadajoča opravila kakor tudi predelavo sistemov pušk.

V zalogi ima vsakovrstno lovsko orožje, revolverje, pištole, municije vseh vrst, in vse druge lovske potrebščine.

V Kranju se ustanovi državna strokovna puškarska šola in državna preizkuševalnica pušk.

S prenosom sedaj prve in edine puškarske obrti v Jugoslavijo se je napravil zopet korak dalje v napredku naše industrije.

SEJM-VAŠAR

LIBERCE--REICHENBERG

(ČEŠKOSLOVAŠKA)

AVGUST 1921

Socijalizacija elektrizacije v Jugoslaviji.

Glavni pogoj razvitka vsake industrije je brez sumnje obilna in cenena delavna sila; ta pa se more dobivati in proizvajati edino s pomočjo elektrotehnike. Zato so velike vodne in kalorične centrale glavni sestavni del našega gospodarskega življenja, njihovo grajenje pa življensko vprašanje naše mlade države.

Z zaviranjem gledamo danes na masne dobivke, ki jih dobivajo lastniki iz svojih premogokopov in iz drugih večjih industrijskih podjetij; ti lastniki pa so večinoma sami tuji, zato mi na nje psujemo in se vprašujemo, zakaj mi nismo mogli imeti ta podjetja v svojih rokah. Pri tem pa pozabljamo, da temu niso krivi današnji posestniki, ampak mi sami. Do danes nismo mi kazali niti najmanjšega interesa za izkoriščanja svojega naravnega bogastva; zato ni čudno, da je to naše bogastvo prešlo v roke tujega podjetnika. Ne moremo se opravičevati češ, da nismo imeli za to dovolj sredstev, ker nam primeri iz prakse kažejo, da so postala tudi mala podjetja, ustanovljena z malim kapitalom, sčasoma prvorazredni zavodi, če so bila seveda v dobrih rokah. Po mojih mislih pa leži glavni vzrok v pomanjkanju podvzetnega duha pri nas.

Naši ljudje so navadno že srečni, če morejo gmaditi svoj denar pri različnih denarnih zavodih, v svojem 40-tem letu se pa posvetiti nedelavnosti ter odmoru in živeti od procentov pritrženega kapitala. V obče imamo mi zaupanje samo v podjetja, katerim prepustimo celo svoj kapital, nato se pa pritožujemo, da smo v rokah tujcev in da nas oni vladajo.

Če hočemo biti gospodarji v svoji hiši in biti neodvisni od tujih elementov, tedaj je potrebno, da dobimo vsa ta kot tudi nova podjetja v svoje roke in da jih tudi sami vzdržujemo.

V prvi vrsti je poklicana država, da pridobivanje teh podjetij podpre in v obče omogoči; toda prepustiti zopet vse državi, bi po mojih mislih značilo zahtevati nemogočnost; da bi jih pa pridobivali s prisilnim zakonom, bi bila ogromna napaka, ki bi imela zelo škodljive posledice, ker nimamo momentano še dovolj spretnih tehničnih in trgovskih sil.

Za enkrat ne preostaja toraj drugo nego da prepustimo vsa podjetja vodstvu onih, ki so jih

Našim generálním zástupcem
proČeskoslovenskou republiku
jest p. Viktor Dostál v Praze,
Marianská 16. — Tel. 228/VIII.

do sedaj vodili, ker ima država od njih lepe koristi; podvreči pa mora ta podjetja strogi kontroli, da ne bodo vodena z lopovskim gospodarjenjem.

Nova podjetja pa moramo brezpogojno ustanovljati sami, da ne padamo zopet v naš stari greh. Sedaj, ko smo zadobili popolno samostalnost, se nam nudi prilika, da popravimo stare grehe; od njega; mi bi ostali še dalje njegovi lamčarji, korist bi pa imel od tega samo on. Tako bi zagrešili ne samo na nas samih, ampak tudi na naših potomcih, ki bi nam s polnim pravom predbacivali, da smo jih napravili za sužnje tujega kapitala. Z zjedinenimi močmi države in privatnika bi mogli — po mojih mislih — ohraniti največja podjetja v svojih rokah tudi tedaj, kadar bi bili prisiljeni pripustiti tudi del tujega kapitala; treba je samo skupnega, vztrajnega in žilavega dela (naravno tudi razboritega).

Držeč se tega načela je potrebno, da sprovedemo izkoriščanje naših prirodnih sil, vodnih in kaloričnih, ne pa čakati, da se tudi tega ne poloti tujec, ki bi napravil vso našo industrijo odvisno od njega; mi bi ostali še dalje njegovi lamčarji, korist bi pa imel od tega samo on. Tako bi zagrešili ne samo na nas samih, ampak tudi na naših potomcih, ki bi nam s polnim pravom predbacivali, da smo jih napravili za sužnje tujega kapitala. Z zjedinenimi močmi države in privatnika bi mogli — po mojih mislih — ohraniti največja podjetja v svojih rokah tudi tedaj, kadar bi bili prisiljeni pripustiti tudi del tujega kapitala; treba je samo skupnega, vztrajnega in žilavega dela (naravno tudi razboritega).

Koristi, ki bi jih črpali iz izkoriščanja naših prirodnih sil, bi bile v glavnem sledeče:

1. Naše poljedelstvo bi dobilo ceneno električno energijo za gonitev strojev, za razsvetljavo in granje. Za ceneno električno energijo bi se pridobivala cenena umetna gnojila, s čimer bi se jako povzdignila produkcija naše zemlje. Razven tega bi bilo umetno gnojilo tudi naš glavni izvozni artikel.

2. Industrija bi dobila ceneno energijo za gonitev.

3. Našim duševnim in ročnim delavcem bi bilo omogočeno dobro honorirano delo.

4. Naša trgovina bi dobila novo polje delovanja t. j. trgovala bi z električnim instalacijskim materialom in s proizvodi novoosnovanih tvornic.

5. Naše železnice bi dobile ceneno gonilno silo (mesto pare).

Edino z brzo toda racionalno zgradnjo velikih električnih central si odpiramo pot k blagostanju; edino s tem gradimo močan finančni temelj naši državi; s tem osiguravamo tudi zaposlenje vsem našim delavcem in uradnikom ter sebi obstanek v bodočnosti.

Da pa moremo to naše tako važno vprašanje tudi podvzeti, je brez sumnje najvažnejši moment ta, da si priskrbimo potrebna finančna sredstva.

Kot sem že zgoraj omenil, mora dati ustvarjanje teh velikih podjetij čvrst temelj za blagostanje v vseh delih našega naroda; zato pa je potrebno, da pri ustvarjanju tega pomagajo vsi stoji, vsak sodelavec pa mora uživati še posebne olajšave.

Celokupna bi sestojala iz:

1. Električnih central, ki bi jih gonila vodna sila.

2. Električnih central z rezervnim parnim pogonom in

3. mreže, ki bi te električne sile razptele po vseh krajih.

Velike kalorične centrale naj bi se zgradile v neposredni bližini premogokopov, toda to samo pri takih, ki bi mogli preskrbovati te centrale s premogom najmanj za dobo 50 let.

Glavni cilj vsega tega podjetja pa bi moral biti: oskrba vsakega pojedinca, ki bi pri podjetju finančno sodeloval, s stalno množino električne energije za dobo 50 let in za — v kolikor bi bilo mogoče — predvojno ceno.

Da bi pa cena mogla ostati vedno stalna, bi bilo v prvi vrsti potrebno, da se država obveže, da ne bo 50 let to električno energijo obdačevala z novimi davki.

Da bi se mogla prodajati delničarjem električna energija za predvojno ceno, je brezpogojno potrebno, da so tudi stroški za zgradbo in vzdrževanje električnih podjetij predvojni. To pa je mogoče sprovediti edino s tem, da znižamo danes potrebne stroške na predvojno višino t. j. treba jih je razdeliti na dva dela: 1. na predvojno vrednost, 2. na razliko današnje in predvojne vrednosti. Predvojna vrednost naj bi bila stalna, toda razlika med današnjo in predvojno vrednostjo bi morala biti takoj izbrisana, tako da bi oni, ki bi upse podal, dobi potrdilo samo za vsoto, ki odgovarja predvojni vrednosti.

Prometne težkoče.

V »Jugoslovanski Borzi« smo razpravljali v št. 17 o našem voznem parku. Toda ne samo pomanjkanje istega in pomanjkljivost pri njega upravi sta vzrok našim žalostnim prometnim razmeram, temveč še dva druga momenta: 1. carinski postopek, 2. nezadostno železniško omrežje.

K 1. Kakor znano, se je razširil srbski carinski zakon s carinskimi postopkom vred na celo državo. Ker sta bila ta dva prirojena za enostavne razmere v nekdanji kraljevini Srbiji, je naravno, da ne moreta zadoščati za povsem drugačne prilike Jugoslavije, ki ima zlasti v severnih pokrajinah že razvito industrijo in tudi sicer druge potrebe na gospodarskem in splošno kulturnem polju. Res so se izdale razne dodatne naredbe, toda osnovna načela — in za to ravno gre — pa so ostala nespremenjena.

Vendar pa ne smemo valiti vse krivde radi nedostatnosti pri prometu na obstoječe carinske predpise, kaiti imamo še druge vzroke. Ti so: Pomanjkanje skladišč, v katera bi se zlagalo blago pred ocarinjenjem in ev. po ocarinjenju, predno se odpravi. To je seveda pripisovati dejstvu, da je z novim političnim položajem nastala potreba, cariniti blago (pri izvozu in uvozu) v mestih kakor: Maribor, Ljubljana, Zagreb in v čisto neznatnih obmejnih krajih, dočim se je to vršilo pod bivšo Avstro-Ogrsko v Trstu, na Reki in drugod. Opremiti prav imenovana mesta in kraje z zadostnimi carinskimi skladišči in upravni poslojji, pa bo še dali časa že radi denarnega vprašanja nemogoče.

Dalje nimamo v mestih, kjer se opravlja carinjenje, dovolj stranskih kolodvorskih tirov, na katere bi se spuščali vagoni z blagom, podvrženim zacarinjevanju. Tako so tam vozovi drug drugemu na poti.

Slednjič nam nedostaje izvežbanega, dobrega, carinskega osebja, tako da tudi s tega stališča zastaja delo. — Vsi tu navedeni vzroki pa povzročajo perijodično se ponavljajoče zabasane železniških carinskih postaj, tako da se mora omejiti celotni blagovni promet. To pa moti našo uvozno in izvozno trgovino in vzbujta nezaupanje inozemstva napram naši gospodarski politiki. — Odpravo opisanih nedostatkov moramo tedaj pospeševati z vsemi močmi.

K 2. Avstrija je svoje južne pokrajine iz sovrastva ali vsaj iz brezbriznosti do slovanskega življa sistematično zanemarjala. Zato je tudi gradila tam le železnice, ki so bile potrebne za osebni in neobhodni blagovni promet. Zanemarjala pa je namenoma zgradbo železnic, ki bi mogle južne avstrijske, s slovanskim ljudstvom naseljene dežele, gospodarsko povzdigniti ali jih celo bolje zvezati s Srbijo in z ostalim slovanskim Balkanom. Še Ogrska je napravila več železnic na slovanski zemlji, toda ne iz ljubezni do Hrvatov, ampak z namenom, da pritegne pomorski in kontinentalni promet na Reko in Budimpešto. Nekdanja kraljevina Srbija je sicer zgradila za svoj promet potrebno število železnic, toda te so večinoma razdeleale tuje okupacijske čete (Nemci, Madžari), ko so se umikale l. 1918. pred zmagojočimi srbskimi in ententnimi voji.

Jugoslovansko prometno ministrstvo ima tedaj izvršiti naravnost gigantno delo, predno bo naše železniško omrežje tako spopolnjeno in razširjeno, da bo zadostovalo vsem potrebam in naraščajočemu gospodarskemu razvoju. Dotični projekt je deloma že izdelan in za gradnjo najmanjših prog dovoljen kredit 250 milijonov dinarjev. Sicer pa dvomimo, da bi mogli mi izvršiti ves zadevni načrt brez inozemske pomoči in kapitala.

Pravo prednosti po mirovnem ugovoru in ostalih mednarodnih ugovorih.

Razumljivo je, da je zadnja svetovna vojna povzročila raznim industrijskim panogam mnogo škode in zastoja. Medtem ko so pred vojno imeli člani zveze za zaščito industrijske svojine pravico uživati svoja prava v vseh državah zveze, je vse to med vojno zastalo; celo zagotovljene in pridobljene pravice je vojna po nekod uničila. Mednarodna pariška konvencija iz l. 1883, je s tem, da je regulirala pravne odnose med podaniki posameznih dežel, napravila lep napredek v mednarodnem - privatnem pravu in stvorila temelj mednarodni industrijski zajednici. Nismo mnenja, da je ta konvencija kakor vse poznejše

idealni tip za mednarodno - privatno - pravne odnose. V vsakem slučaju lahko rečemo, da je bila zasigurana industrijalna svojina v dovoljni meri v zemljah, v katerih je kakšen inozemec iskal zaščite za svojo industrijsko panogo. Naravno je, da je vojna raztrgala vse vezi solidarnosti in samo prijateljske države so mogle in hotele vzdržati med seboj stare odnose.

Mednarodni biro v Bernu za zaščito industrijske svojine je neumorno delal v času vojne na to, da se raztrgane vezi čim prej obnovijo in da se zastoj, škodljiv za industrijo, zopet izgladi. Biro je dostavljal svoje predloge tudi pozneje na mirovno konferenco.

Prvo vprašanje, ki ga je bilo treba rešiti, je bilo vprašanje prednosti ali prvenstva (prioritete). Še novembra 1914. leta v začetku vojne, se je obrnil mednarodni biro na vse člane zveze (in sicer na Belgijo, Brazilijo, Španijo, Francosko, Veliko Britanijo, Italijo, Holandsko, Portugalsko, Srbijo, Švico, Tunis, Norveško, Švedsko, Zjedinjene ameriške države, Dominiko, Dansko, Japonsko, Nemško, Meksiko, Kubo, Avstrijo, Ogrsko, Maroko, (Čehoslovaško), (Poljsko) in Romunijo) s predlogom, da se prioritetni roki, ki niso iztekli 31. julija 1914. leta prolongirajo do časa šestih mesecev po sklopu miru. Na ta predlog so prišli različni odgovori. Nekatere države so pristale v principu na to z gotovimi predpogoji in omejitvami, kakor na primer: z zahtevo reciprocitete za zemlje, katerih podanikom bo dana prioriteta ali prednost. Ostale pa so formalno te predloge odbile. Nekatere so se zopet omejile na gotove industrijske panoge. Vsled takih odgovorov predlog mednarodnega biroa ni pri odrl. Radi tega je bilo treba v soglasju z zakonskimi predpisi različnih dežel priti najprej do načrta občnega mednarodnega privatnega prava za industrijsko svojino. Biro je čakal na mirovno konferenco, da tej predloži svoje nove predloge. Med državami, ki so predlog sprejele z omejitvijo reciprocitete, se nahajajo prejšnja Avstro-ogrška, Nemčija, Belgija, Brazilija in druge. Definitivna regulacija je prišla na vrsto šele v mirovnih govorih, versajskim, senžermenskim in trianonskim. Poražene države so se morale obvezati, priznati in prolongirati prejšnje ugovore.

Člen 259 senžermenskega mirovnega ugovora (10. IX. 1919) pravi, da morajo pogajajoče se države še eno leto držati se prejšnjih obvez, ki so se pridobile pred ali med vojno.

Mirovni ugovori, ki regulirajo pravo prednosti, jemljejo za osnovo čl. 4. pariške konvencije od l. 1883, revidirane v Bruslju l. 1900 in v Washingtonu l. 1911.

Iznajdba, ki je bila priglašena in na ta način obvarovana izrabljanja od druge strani, more biti priglašena tudi v drugih, v zvezi se nahajajočih državah s pravico prednosti. Prednostni rok iznaša eno leto od dneva prijave v prvi državi, od katere je bil zahtevan patent na to iznajdbo. Če se iznajdba že izvršuje tajno in pušča izdelek v promet od drugega lastnika, bo ta lastnik imel pravo delati to še naprej poleg že patentirane iznajdbe od strani druge osebe.

Alko je žig prijavljen za registriranje v kateri deželi, se isti/lahko registrira tudi v ostalih deželah. Rok za tako registriranje je štiri mesece.

Na podlagi člena 274 senžermenskega mirovnega ugovora, mora naša država priznati vsa prava industrijske svojine, ki so bila v veljavi v pokrajinah bivše Avstro-ogrške države.

Na teritoriju Avstrije ali Madžarske bodo našim državljanom iz pokrajin bivše dvoine monarhije, obvarovana vsa prava industrijske svojine, ki so jih dobili po zakonih Avstro-ogrške vse do razpada te države.

Mednarodne odredbe te prirode so nekoliko nerodne. O teh pravicah so različna zakonodajstva različno ustvarjena, ni enotnega kriterija in bodo nove odredbe interpretirane po zakonih onih držav, v katerih se išče prednost patenta onemu, ki ga je najprej napravil tozadevnim državnim oblastim.

VELESEJM FOIRE
V PARIZU DE PARIS
10.—25. MAJA 1921.

Novci v Evropi in Severni Ameriki.

Da olajšamo primerjanje med današnjimi tečaji valut in deviz in med njihovo nominalno in si zračunamo padec ali pa povišek (agio in disagio) posamezne vrednote napram zlatu, prinašamo danes tabelo jugoslovanskih in najvažnejših inozemskih novcev. Upamo, da bo marsikomu od naših čitateljev dobro služila.

I. Jugoslovanski novci.

V Jugoslaviji je uvedena srbska veljava. V Srbiji je osnovni novc ali enota zlat dinar (D), ki pa se ne kuje, ima 100 par (p).

1.) Kurantni novci v zlatu po 20 dinarjev (tehta 6.45161 g in ima 5.80645 g čistega zlata), ter po 10 dinarjev (tehta 3.2258 g, in ima 2.90322 g čistega zlata).

2.) Drobiž:

a) srebrni novci po 5, 2 in 1 dinar ter po 50 par;

b) nikljevi novci po 20, 10 in 5 par, ter

c) bronasta novca po 2 in 1 para.

3.) Bankovci narodne banke kraljevstva SHS po D 1000, 100, 20, 10, 5, 1 in 1/2.

Deželni ali kurantni novci, ki so v Jugoslaviji še v prometu so v zlatu 20 kronske ter 10 kronske novce.

Drobiž:

a) srebrna novca po K 5.—, 2.— in po K 1.—.

b) niklov novc za 20 h in nikliev novc ali novc od nov. srebra za 10 h;

c) bronasti novc za 2 h in bronasti za 1 h;

Trgovske novce, ki nam služijo v prometu z inozemstvom imamo dvojne: cekine po okroglo D 11.— in levantinske tolarje z letnico 1780 po okroglo D 4.—

Kot stara trgovska novca, naj se še omenita 8 goldinarski zlat (vreden okroglo D 20) in pa 4 goldinarski zlat (vreden okroglo D 10.)

Narodno gospodarstvo.

Zvišanje telefonskih pristojbin.

S 1. julijem t. l. stopi v veljavo sledeče zvišanje telefonskih pristojbin: tovarne, hoteli, banke in hranilnice bi plačale pri omrežju z več kakor 500 naročniki 10.000, pri manjšem omrežju pa 8000 K letno. Restavracije, kavarne, buffeti, slaščičarne, pivnice, bari, trgovine, agenture, menjalnice, gledališča, orfeji in bioskopi pa naj bi plačali letno 8000 oz. 6000 kron.

Proti temu povišanju so dvignili vsi prizadeti velik odpor in hoče velika večina dosedanjih telefonskih naročnikov telefon rajši odpovedati, kot pa plačevati nove neprimerno visoke cene. S tem pa bi bila prizadeta naša trgovina, kar bi povzročilo veliko škode.

Železniška ležnina. S 1. junijem t. l. se ukine brezplačno ležanje onega blaga na postajah, ki se predaja v prevoz do mogoče odprave in ki je bilo doslej oproščeno ležnine.

Trgovska agencija. Razen zasebnih trgovskih zastopstev pospešuje mednarodno trgovino zlasti tudi uradne trgovske agencije v inozemstvu. Tem je ministrstvo trgovine in industrije naročilo, da

seznanijo inozemstvo z objavami v listih o naših industrijskih, prometnih in splošno gospodarskih razmerah. Pri tem naj posebno poudarjajo, kaj pridelujemo za izvoz in katere uvozne predmete potrebujemo. — Na enak način pospešuje Českoslovaška republika svojo trgovino in je ustanovila v ta namen sedaj tudi v Beogradu trgovsko industrijsko zbornico.

Padanje cen sirovinam na svetovnem trgu. Cene sirovinam na svetovnem trgu padajo naprej. Vedno večja je vrsta blaga, kateremu je cena padla na predvojno višino ali pa še pod njo. V Ameriki so oves, koruza, loj in mast cenejši kot pred vojno. Isto velja za baker (12³/₄ centov za funt, v aprilu 1921 proti 14 centov v juniju 1914), za cink (4 pet osmin centov proti 5.1 centov), cin 28³/₄ centov proti 30 centom), bombaž (12 centov proti 13¹/₂ centov), koruza (60 centov proti 71 centom), loj (5 centov proti 6³/₄ centov). Londonski trg kaže podobna znamenja. Sledeča primerjanja kažejo to: baker (po vojni 38¹/₄ šilingov za meterski stot proti 54 šilingom pred vojno), laneno olje (23 šilingov proti 26 šil.), palmovo olje 25¹/₂ šil, proti 32 šil.), juta 30 L proti 31 L za tono), gumi (1 šiling proti 2¹/₂ šilingom za funt). Temu gibanju niso sledila pred vsem žita in sicer ošenica in rž, ker Rusija ne daje običajne množine žita na svetovni trg. Padanje cen znači prve znake saniranja splošne druginje posebno za dežele s slabo valuto. Vendar se v teh deželah gospodarsko stanje še vedno ne bo izboljšalo tako dolgo, dokler se ne poveča kupna moč vrednot, ki veljajo danes za slabe.

Gaterist

vešč v žaganju vsakovrstnega blaga, in

cirkularist

vešč brušenja žag, se pod ugodnimi pogoji takoj sprejmeta. — Ponudbe pod „Gaterist“ in „Cirkularist“ na upravo.

Prah zoper mrčese

(proti muham in bolham)
100 škatlic za pršenje
(Spritzkarton) K 350.—.

Sprejmejo se zastopniki!

Herba'z.s.o.j. Zagreb, Palmotićeveva 10.

ZASTOPNIKI

za razpečavanje kemičnih izdelkov se sprejmejo. — Prednost dobro vpeljani. Ponudbe pod „LABORATORIJ“ na upravo lista.

Trpežne trakove za čevlje, (Eisengarn), in stremena (Schuhstruppen)

nudi točno po najnižjih cenah

FR. DOSTAL, veleizdelovalnica trakov za čevlje in stremen. TROPAVA. Čehoslovenska.

Ljepa kočija

sa tamnomodrim suknom i 2 konjska komata prodaju se za K 25.000.—
Pojasnenja i naslov dobiju se u upravi „Jugoslavenske burze“.

Лепа кочија са тамномодрим сукном и 2 коњска комата продају се за К 25.000.
Објасњења и наслов добију се у управи „Југославенске бурзе“.

Nudim trgovcem po nižjih cenah Kanafase, Oksforde za srajce, Zefire za srajce, Dalje bele in barvaste žepne robe, rute za na glavo, potiskano blago za predpasnike.

Нудам трговцима по најнижим ценама: Канафаса, Оксфорде за срајце, Зефире за кошуље, цена за метар Кч. 14.—, Дале беле и шарене марамнице, јашпотискано благо за предпаснике.

FRIDERIK KUDELKA

TKALNICA

ČERVENY KOSTELEČ, ČEŠKO.

TURISTI!

PENZIJA

„GRINTOVEC“

v grajščini „Preddvor“, pošta Tupalče pri Kranju :: Slovenija

nudi svojim gostom izbornu in ceno prehrano, krasne izlete, kopeli na prostem in druge zabave. — Po naročilu pričakuje vsakega gosta voz na kolidvoru v Kranju.

Ustanov. 1898.

Ustanov. 1898.

Anončna ekspedicija Al. Matelič

Ljubljana, Kongresni trg 3. Telefon 174.

(Pri vprašanjih zadostuje poleg navedena številka.)

32. Nov klavir (Flügel) črn, prvovrstne dunajske firme Gebr. Stingl, križem strune, na 3 pedale krasen glas, izdelek mirnega časa se prodaja. Cena K 55.000.—

38. Družabnik za mizarstvo podjetje z 200.000 K kapitala se išče za že obstoječe dobro vpeljano podjetje.

42. Moderna lokomobila na visok pritisk (Hochdruck) 16 HP, prvovrsten fabrikat, kurljiva z drvmi, cirkularna žaga 5 HP in železostrožnica se franko Slovenija po ugodni ceni prodaja.

43. 3 motorna kolesa 1) Puch 2 HP, 2) 6-7 HP, 3) Raaf 3 1/2 HP, v dobrem stanju z malo rabljeno pnevmatiko ceno naprodaj.

45. Visoka vrata z angleško ključavnico, skoraj popolnoma nova, se prodajo.

46. Sprejme se razmnoževanje vsakovrstnih risb, not, okrožnic, z ročno in strojepisno pisavo, vabil itd. po najugodnejših cenah in takojšnji prvovrstni izvedbi.

Čitajte „Jugoslavansko Borzo“!

Ročni menjalnik

s zavarovanjem, na dva pola. 250 Volt, do 400 Amperov.

Tovarna električni aparatov za jaki tok
SCHEIBER & KWAYSSER
d. z. o. z.

Wien XIII/2 AL, Linzerstrasse 16

APARATI ZA
NIZKO IN VISOKO NAPETOST.

Ceniki in ponudbe brezplačno.

7000 sifonskih steklenic	7000 сифонских боца
se pod ugodnimi pogoji proda. — Ponudbe pod 7000 na upravo lista.	proda se uz povoljne uvete. Понуде под »7000« на управу листа.

Brnska industrija predpasnikov (kecelja)

Wodak & spol

BRNO

Starobrñenska 9/11. Češkoslovenska.

Predpasniki, krila, damsko perilo. — Zahtevajte vzorčne pošiljke. — Spreten zastopnik se sprejme.

VILA NA BLEDU

naj-krasnejše letovišče Jugoslavije, na prodaj. Krasna oprema. Sobe prirejene tudi za zimsko sezono. — Zidava moderna, solidna. Proda se vsled preselitve iz Jugoslavije. — Cena K 850.000.—. Pojasnila daje Anončna ekspedicija Al. Matelič, Ljubljana.

PUTNIKE

uz visoku proviziju, koji su dobro poznati po celom kraljestvu, t r a ž i Prva Petrovačka tvornica četaka, kistova i metala F. Filip, Petrovac, Bačka.

BALKAN
EXPEDICIA-SKLADIŠTA
LJUBLJANA-MARIBOR
BEOGRAD-ZAGREB
TRST-WIEN

Javite svoj naslov in uprava „Jugoslovske borze“ Vam bo pošiljala svoj list brezplačno.

HIŠA

s trgovskimi prostori v Ljubljani se ugodno proda. Resni reflektanti naj blagovolijo sporočiti svoje naslove pod „600.000“ na

Anončno ekspedicijo Al. Matelič, Ljubljana, Kongresni trg št. 3.

Automobile, kolesa, motocikle ter vso opremo nudi iz skladišča J. Gorec, garaža, delavnica Ljubljana, Gosposvetska 14, Vegova 8.

Трговци у Србији

који још не добивају бесплатно »Југославенске бурзе«, нека пријаве свој наслов управи. Јавите и наслове својих колега!

Soudeležba z varnostjo na posestvu

je omogočena trgovcu ali pa tudi samo kapitalistu, ki bi se hotel udeležiti ev. tudi aktivnega sodelovanja pri trgovini z mešanim blagom, deželnimi pridelki, lesom, vinom in sadjem v prometnem kraju na Štajerskem (Slovenija). Trgovski prostori se nahajajo v lastni hiši. Kapitala se potrebuje 400—500.000 kron. Reflektanti naj blagovolijo vposlati svoje naslove na Anončno ekspedicijo Al. Matelič, Ljubljana, Kongresni trg št. 3.

Skoro največji**moderni mlin**

v
Češko-slovaški na prodaj. — Cena Kč 4.700.000. Reflektanti, ki se zanimajo za točen opis, naj blagovolijo sporočiti svoj naslov na An. ekspedicijo Al. Matelič, Ljubljana.

Priložnostni nakup!

Prostostoječa litoželzna peč centralne kurjave na gorko vodo (8 m² kurilne ploščine) in 500 m cevi iz pocinjene železne pločevine (premer 90 mm) ceno na prodaj

Obrniti se je na upravo lista pod „litoželzna peč“.

Prilicni nakup!

Slobodno stojeća lievoželzna peč centralnog ogrjeva na toplu vodu (8 m² ogrijalne ploštine) te 500 m cevi iz pocinjane željezne pločevine (promjer 90 mm) proda se jeftino.

Obratite se upravi lista pod „lievoželzna peč“.

Прилични накуп!

Слободно стојајућа литожељезна пех са централном огребом на топлу воду (8 м² огријалне плоштине) те 500 м цеви из поцинкане жељезне плочевине (промер 90 мм) прода се јефтино. Обратите се управи листа под »литожељезна пех«.

OBRTNA BANKA

LJUBLJANA, KONGRESNI TRG 4 ::: TELEFON 508

Preskrbuje nakup n prodajo vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut. — Vnovčuje kupone in izžrebane vrednostne papirje. — Preskrbuje nakazila in inkasso na vsa tu- in inozemska bančna tržišča. — Daje predujme (posojila) na vrednostne papirje. — Eskomptuje in vnovčuje menice. — Sprejema denarne vloge na tekoči račun ali pa na čekovni promet. — Hrani in oskrbuje vrednostne papirje, reviduje številke. Dovoljuje vsakovrstne kredite. Finansiranje obrtnih podjetij.